

بلاست مرکبات

تنظیم:

اداره رسانه های آموزشی - ترویجی
برگرفته از دستورالعمل مدیریت عوامل خسارتزای مرکبات
سازمان حفظ نباتات کشور

سال ۱۴۰۳

مقدمه

بیماری بلاست مرکبات یکی از بیماری‌های مهم مرکبات در شمال ایران است که خسارت آن در سال‌های مختلف به دلیل تغییر شرایط اقلیمی متفاوت است و به وسیله دوگونه باکتری ایجاد می‌شود. در سال‌هایی که شرایط آب و هوایی از لحاظ رطوبت و دما برای فعالیت این باکتری‌ها مناسب باشد خسارت زیادی به مرکبات وارد می‌کند.

خسارت اصلی بیماری به صورت پژمردگی و خشکیدگی سرشاخه‌ها است.

بیماری باکتریائی بلاست مرکبات در باغات مرکبات شمال و جنوب کشور بخصوص (مازندران: ساری و بهشهر، فارس: سپیدان) باعث ایجاد علائم سوختگی و خشکیدگی در برگ‌ها و سرشاخه‌ها می‌شود.

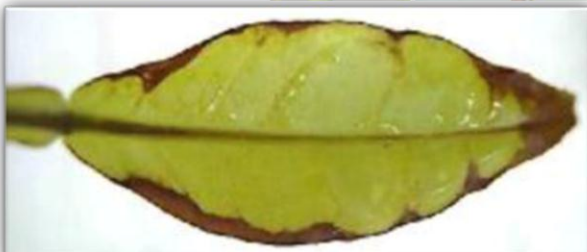
خسارت

علائم بیماری را عموماً می‌توان به صورت بلاست گل و جوانه‌های خشکیده، لکه‌سیاه میوه، شانکر ساقه، بلایت برگ و در نهایت خشکیدگی سرشاخه‌ها توصیف نمود.

لکه‌های بلاست روی دمبرگ به شکل آبسوخته در آمده و به سرعت توسعه یافته و از بالا به رگبرگ میانی و از پائین به شاخچه‌ها می‌رسد، زمانی که آوندهای آبکشی دمبرگ آسیب ببینند، برگ‌ها چروکیده، پیچیده و قهوه‌ای می‌شوند.

علائم آبسوخته در اثر فعالیت باکتری روی دمبرگ‌ها و پهنک برگ‌های میزبان ایجاد می‌شود.

با از بین رفتن آوند آبکش در دمبرگ، برگ‌ها پیچیده و قهوه‌ای رنگ شده و در نهایت ریزش می‌کنند. نشانه‌های سرمازدگی می‌تواند با بلاست اشتباه گرفته شود.

علائم خسارت

در این بیماری، بیمارگر از طریق منافذ طبیعی یا سوراخ‌های ایجاد شده در اثر عوامل مختلف از جمله زخم‌های هرس، زخم-های ناشی از بادهای شدید، تغذیه حشرات وارد بافت گیاهی می-شود. پس از ایجاد آلودگی اولیه، در صورت فراهم بودن شرایط بیماری، بیمارگر به اندام‌های مجاور سرایت نموده و بیماری گسترش می‌یابد.

علائم این بیماری در طول فصل رشد به خصوص در شرایط هوای خنک و بارانی و در دامنه دمایی ۲۰-۸ درجه شدیدتر خواهد بود. گریپ فروت پرتقال و ماندارین به این بیماری حساس می‌باشند.

بakterی از طریق محل زخم‌ها و در زمان بارندگی شدید همراه باد، طوفان و تگرگ وارد بافت اندام‌های هوایی درختان می-شود. این بیماری در اوائل بهار که هوا خنک می‌شود در باغات خسارتزائی می‌کند، بیماری در درجه حرارت‌های بالای ۲۰ درجه سانتیگراد تقریباً غیرفعال می‌شود.

ردیابی

کارشناسان شبکه‌های مراقبت و پیش آگاهی می‌بایست بیماری را در باغات ردیابی و در صورت ضرورت و تداوم شرایط آب هوایی مساعد برای توسعه بیماری جستجو نمایند.

شناسایی با مشاهده نشانه ظاهری که می‌توان از طریق نشانه موجود روی دمبرگ، برگ و سرشاخه‌ها و سپس کشت روی محیط کشت‌های آزمایشگاهی بیماری را تشخیص داد.

پیشگیری و کنترل بیماری

در مدیریت بیماری‌های گیاهی، پیشگیری از بروز بیماری بسیار حایز اهمیت می‌باشد. این بیماری در شرایطی با دمای پایین و رطوبت بالا توسعه می‌یابد، لذا در مناطق مستعد بیماری، از هرگونه مواردی که احتمال بروز بیماری در آینده را تسهیل می‌کند، می‌بایست اجتناب نمود.

- در زمان کاشت، اگر درختان در فاصله نزدیکتری نسبت به هم کاشته شوند، احتمال ظهور بیماری افزایش خواهد یافت، لذا بهتر است در ارقام مختلف مرکبات و با در نظر گرفتن نوع پایه، موقعیت جغرافیایی، و سایر فاکتورهای محیطی، فاصله کاشت متناسب با آن رعایت شود.

- در طی زمستان و بهار، شرایط آب و هوایی سرد و بارانی و البته همراه با وزش باد شدید، باعث توسعه و گسترش بیماری می‌گردد. لذا استفاده از درختان بادگیر به عنوان کاهنده سرعت باد، مطلوب می‌باشد.

- درختانی که دچار انواع بیماری‌های ویروسی و شبه‌ویروسی باشند، نسبت به بیماری بلاست مرکبات حساستر هستند، لذا تشخیص اولیه درختان آلوده در سال‌های آغازین و جایگزینی آن‌ها با درختانی سالم، سبب کاهش میزان خسارت ناشی از بیماری در سال‌های آتی خواهد شد.

- ارقام نارنج، واشنگتن ناول، آلمو و لیمو نسبت به بیماری حساس‌تر می‌باشند و در صورت کاشت این ارقام در مناطق مستعد بیماری، مراقبت‌های بهداشتی و اصول پیشگیری را می‌بایست مد نظر قرار داشت.

- از آنجایی که باکتری عامل بیماری بلاست، در فضای بین بافت برگ‌ها رشد و گسترش می‌یابد، لذا هرچه ارقام مرکبات بافت ترد و شکننده‌تری داشته باشند، برای توسعه و گسترش بیماری بلاست، مطلوب‌تر می‌باشند، لذا توصیه می‌شود از مصرف محلول‌پاشی کودهای ازته که سبب افزایش رشد رویشی گیاه و تردی بیشتر آن می‌شوند، در طی فصول پاییز، زمستان و نیز اوایل بهار، حداقل در باغ‌هایی که سابقه آلودگی دارند، خودداری شود.

- حذف عامل بیماری‌زا به معنای از بین بردن عامل بیماری در یک منطقه، یک‌باغ و یا حتی یک‌گیاه، بعد از استقرار آن بیمارگر می‌باشد. این عمل معمولاً بعد از عدم موفقیت در جلوگیری از ورود عامل بیماری‌زا به منطقه صورت می‌پذیرد.

- در باغات با سابقه آلودگی، سمپاشی درختان با قارچکش‌های مسی در طول فصل پائیز و زمستان قبل از شروع بارندگی‌ها به خصوص در صورتی که آلودگی به سایر عوامل بیماری‌زا در باغ وجود دارند، به صورت لکه‌ای توصیه می‌شود.